

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

XVII. Aristaeus idem ac Moses.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

bini, Utut est, vides Mofi, itidem ut Proteo, attributas ab Apione columnas, pelvim sive Scapham, & Astrologia peritiam. Egregius saltator fuit Proteus; quod de Orpheo itidem, & Musæo, quos ex Mosis quoque historia prodidisse ostendam, Lucianus tradidit; propter cantatos à Mose Hymnos, & Mania fororis Mosis tripudia ac chorcas. Naturæ principia aperuisse Proteum legitur in Hymnis Orpheo adscriptis, & in Chiliadibus Tzetis: quod unice Mofi convenit, qui de rerum origine, & mundi creatione laculenter, versimeque disseruit. Proteus ποσειδάωνος, multi consilii appellatur in iisdem Orphicis: sic Mercurius Osiridis σύμβουτος consiliarius fuisse dicitur à Diodoro, *ὅτι τὸ πρῶτον τῶν θεῶν ἐξήρπυ τὴν ἀρδὸν φίδων*. Quod aliis omnibus ejus amicis, hic prudentia prestiterit: sic Bacchus in iisdem Hymnis, *ὁβουτος, boni consilii, & εὐποσειδάωνος, bonis consiliis plenus* dicitur: Bacchus autem & Mercurius, typi sunt Mosis: sic & Moses ipse à Josepho dicitur *prudentissimus consiliarius, σύμβουτος σωτηρίας*. Proteum fortissimum & invictum fuisse constat: verba sunt Servii, qui & propter fortitudinem Herculem eum ait fuisse dictum: de Mose perhibet Josephus, *ἐν ἀρασι στρατηγὸν ἀεισὸν γαργύριον*. In omnibus excellentem imperatorem extitisse. Nepruni armenta & turpes phocas pascere Proteum. cecinerunt Homerus, & Virgilius: Mofes diu pastoralem vitam egit. Ex iis quæ de Proteo narrat Herodotus, summa ipsius æquitas & integritas intelligitur, qua præcipue laude Mofes floruit. Divinos denique in Ægypto honores Proteus consecutus est, itidem ut Osiris, Mercurius, Vulcanus, & Typhon, in quibus fallax vetustas Mofem adumbravit.

Luc. De saltat.
Orph. Hymn. in Prot. Tzet. Chil. 2. Hill. 44.
Diodor. libr. 1. Orph. Hymn. in Dionys.
Joseph. libr. 2. contr. Apion. Serv. in Virg. Æn. 11.
Hom. Olyf. 6. Virg. 4. Georg. Herod. libr. 2. cap. 115.

Perseus idem ac Mofes. Herod. libr. 2. cap. 91. Diod. libr. 1. Strab. libr. 17.

Joseph. Antiq. libr. 2. cap. 5.

Diod. libr. 5.

Mofes inter alia reclusus, & Libra gestanda adhibuit.

Levit. 19. 35.

Deuter. 25. 15. & seq.

Manil. libr. 2.

Aristot.

XV. Mofes quoque Perseo multis rebus similis est. Libero & Amphioni, quorum uterque Mofes est, Perseus æqualis fuit. Ægyptium fuisse tradunt Herodotus, ac Diodorus: addit ille Chemmi positum ei fuisse templum, & à Chemmitis solitum gymniciis ludis celebrari: Strabo vero in Ægypto ποσειδῶνος οὐρούς, Persei speculam ponit; quod & speculatorem fuisse Perseum indicat: Ægyptius fuit Mofes; fuisse & speculatorem ostendit cognomen ipsius Osarsiph, hoc est, Solis speculator: idem & *Σωτήρις* à Georgio Syncello dictus est, ut supra observavimus. Statim ab ortu in arcam conclusus, & in mare abjectus est Perseus, & in Polydeca deinde regia educatus: quæ in Mofem apposite congruunt. Magicæ artis peritum fuisse narrat Auctor Philopatridos, qui libellus Luciano tribuitur: idem de Proteo, qui Mofes est, à nonnullis vulgo creditum esse diximus. Andromeden Cephei Æthiopum regis filiam duxit uxorem: Tharbis Æthiopum regis filia Mosis nuptias ambivit & impetravit, ut affirmat Josephus; hic deinde uxorem duxit Sephoram Æthiopiſſam, hoc est Chusitidem; nam Chus populos ad utrumque Rubri maris litus pertinentes significabat. Persei filium Erythram quidam faciunt, qui ad maris hujus oram imperitarit. Sic Rhadamanthyi, qui figura est Mosis, tribuit Diodorus Erythrum filium qui regnum tenuerit Erythrorum, ut dixi supra, quod liberos Mofes hoc in litore genuerit. Mercurii talaria & gladium gestavit Perseus; quippe Mercurius ipse Mofes est.

XVI. Non alio etiam quam ad Mofem videntur referenda, quæ in Libro Memoriali scripsit Lucius Ampelius, rudis homo quidem & imperitus, sed aliorum in scribendo subnixus studiis, & aliquibus bonæ vetustatis reliquiis conspicuus. *Libra*, inquit, quam Græci *Λύρα* appellant, virile nomen est adeptus. Is omni clementia justitia Mochos dictus, qui primus dicitur libra pondus hominibus invenisse, quæ utilissima mortalibus æstimantur, ideoque in numerum stellarum receptus est, & *Libra* est dictus. En tibi Mofem proprio nomine appellatum, si pro Mochos legas Mofchos, quod est *μωχ*. Quo nomine ab aliis Scriptoribus designatum Mofem supra diximus. Statives ipsi inventionem tribuit Ampelius, quod sancte caverit, ne qua fraus ponderibus, mensuris, aut regulis inesset: *Nolite facere*, inquit, *iniquum aliquid in iudicio, in regula, in pondere, in mensura. Statera justa, & aqua sint pondera, justus modius, æquusque sextarius*. Eadem gravissimis verbis alio loco iterat: *Non habebis in sacculo diversa pondera, majus & minus; nec erit in domo tua modius major & minor: pondus habebis justum & verum; & modius æqualis & verus erit tibi, ut multo vivas tempore super terram, quam Dominus Deus tuus dederit tibi. Abominatur enim Dominus Deus tuus eum qui facit hæc, & adversatur omnem injustitiam*. Ineptum autem est, quod ait ineptus Ampelius, *Libram*, quam Græci *Λύρα* appellant, virile nomen esse adeptam. *Libra* à veteribus Astronomis, non folla, uti nunc, sed simul cum *Libripende* in astrothesia pingebatur. Diserte Manilius: *Humana est facies Libræ*. Munus cælestis Libræ pendendæ Augusto delegavit ipsius ætas, quo optimo & æquissimo Principi gratificaretur. Alii id Virgini adscripserunt. Atqui ex Ampelio intelligimus Mofi hunc honorem jam ante fuisse habitum, propter æquitatem, ac statives inventionem: nempe, ut verisimile est, ab Ægyptiis, vicinisque nationibus, Astronomiæ studio deditis, quas Mosis fama pervaserat.

XVII. Quinetiam in Aristæo nobilis constat Mosis effigies. Apollinis, vel ut

alis placet, Liberi filius dictus est Aristæus: Mosem in Libero, & Apolline latere do-
 cuimus. Atque hic pater cum filio, ut alias sæpe, confunditur: nam Apollo ipse Ari-
 stæus habitus est, & Apollo quidem *ῥόυμ*, sive Pastoralis, quod apposite in Mo-
 sem convenire ostendimus. Pastorem dicit Aristæum Virgilius, & tercentum ipsi juven-
 cos Cææ dumetâ tondere; Cyrenes ab Apolline raptâ, cum pecudes ad Penei ripam
 pasceret, filium fuisse prodit Apollonius in Argonauticis; & Apollo ipse, Pastor ab
 Amphrýsio memorandus dicitur: pastor fuit Moses *παρῆθης*, & prognatus Israëlitis,
 qui pastores ovium fuerunt. Bacchi socium Aristæum faciunt Diodorus & Nonnus:
 Bacchus Moses ipse est; est & Mercurius, ac propterea nascentem Aristæum à Mer-
 curio fuisse sublatum canit Pindarus. Aristæus Nymphis nutriendus est traditus, ut ha-
 bet Diodorus: in aquas statim ab ortu abjectus est Moses, ab iisque servatus & extra-
 ctus: Nymphas autem, lymphas esse, sive aquas notum est; quam ob causam & Li-
 ber, qui Moses est, à Nymphis educatus fuisse dicitur. Indidem factum est, ut Aristæi
 mater Cyrene, Penei filia esse fingeretur; quod videlicet Mosem sua mater fluvio com-
 miserit. Duos ex Cyrene filios suscepisse Apollinem, Autuchum & Aristæum docent
 Scholia Apollonii: duos Amramus filios genuit, Aaronem & Mosem. Filios dico, nam
 & filiam præterea Mariam habuit. Aristæum Hesiodus *ἑσθραίου* appellat, propter
 radios è Mosis vertice micantes. Scribit Pindarus Libyæ terræ portionem Cyrene Ari-
 stæi matri donatam, ab eaque *ἑσθραίου* factam, hoc est legibus bene temperatam: le-
 gislatoris munere functus est Moses, atque id quidem in locis Cyrenaicæ proximis.
 Primum Aristæum Diis bovem immolasse à quibusdam traditum est; quod & de Ce-
 crope, qui Moses est, tradidit Eusebius in Chronico; & quod Prometheo, qui Mo-
 ses quoque est, ab aliis tribuitur: quia nempe Moses sacrificiorum rationem suos do-
 cuit, vel quod Vitulum aureum comminuerit. Ceos astri Sirii inclementia torrefactos
 sacris Jovi factis Aristæus sublevavit, & blandos Etesiarum status ad æstus mitigandos
 impetravit: Moses populares suos ad Nili ripas in miserabilem servitutem redactos,
 & sævissime habitos, libertatis compotes fecit, & in desertum ad sacra Deo faciendâ
 deduxit. Sirius autem idem est qui Nilus, ut supra monui: Æthiopibus Siris dicitur,
 teste Dionysio Periegete. Ubi perperam Eustathius nomen id Nilum à Sirio stella ha-
 buisse tradit, *ὡπὸ κούρα γδ, φαδὴν, ἢ μέγας ὁ σείκεος ἀστὴρ, πρὸς αὐτὸν ὁ νεῖδος, ἐν ἑσθραίου
 κούρα ἀραβίων.* Sub Cane enim, inquit, cuius pars est stella Sirius, exundat Nilus,
 oriente Cane intumescens: cum è contrario à Nilo Sirius stella nomen habeat; Nilus
 vero *שׁוֹרֵי* dicatur, à nigrore aquæ limo turbidæ, à Græcis *Μέλας*, à Latinis Melo.
 Aristæum fingit Virgilius matrem sub undis adiisse, rerum suarum iacturam & cala-
 mitates conquestum: Moses flumine extractus cum Pharaone de gentis suæ miseriis ex-
 postulat. Aristæum medicinam, agriculturam, & vaticinandi artem Musæ docuerunt,
 ut dicimus ex Apollonii Argonauticis, & Politii Heraclidis: Propheta fuit Moses, &
 naturas rerum perculluit, fuit enim *eruditus omni sapientia Ægyptiorum*, ut habet Lu-
 cas in Actis; eumque ob medicinæ peritiâ laudat Clemens Alexandrinus. Aristæum
 artes omnes tenuisse scribit Germanicus in Arateis Phenomenis, & ab Antiquis sub
 Aquarii asterismo cælo consecratum credi; alii relatum eum esse narrant in Deorum
 numerum, propter res in usum generis humani & commodum inventas, & dia ipsius
 reperta, quæ recenset Nonnus in Dionysiâcis, unde & *ἑσθραίου, vitæ servatorem* ipsum
 appellat: quam multis gentem suam, hominesque universos beneficiis devinxerit Mo-
 ses, supervacuum est exponere; hinc certe divinos honores apud Ethnicos consecu-
 tus est. In Hæmo monte ex hominum oculis evanuisse Aristæum refert Diodorus:
 mortuus est Moses in monte Nebo: & non cognovit homo sepulcrum ejus usque in præsen-
 tem diem.

Aristæus hic cum Aristea Proconnesio sæpenumero confunditur, & res alterius al-
 teri sæpe adscriptæ sunt, quemadmodum ostendam in Propositione nona. Aristeam
 autem fuisse Philosophum, & de rerum natura scripsisse docet disertè Maximus Ty-
 rius: Philosophiæ totius principia, verasque rerum origines libris suis Moses confi-
 gnavit; Philosophiæ inventorem eum prædicant Artapanus & Eupolemus, atque
 ob Philosophiæ peritiâ laudatur à Clemente Alexandrino. Præstigiator fuit Aristæus,
ἀστὴρ γόνος, ἢ τοῦ ἀδδ. Vir præstigiator, si quis alius, inquit Strabo; propter prodigia
 à Mose in Ægypto edita, quibus Magos ipsos Ægyptios superavit: unde *γόνος* & *ἀπαι-
 τῶν* ab extraneis dictus & creditus est, Josepho teste. Inter vates futurorum præ-
 scientia celebratos ponitur à Clemente Alexandrino Aristæus: Mosis extant vaticinia.
 Homero antiquiorem Aristeam facit Tatianus; multis quippe annis Homerum Moses
 præcessit. Quin & præceptor Homeri à nonnullis Aristæus creditus est, juxta testi-
 ficationem Strabonis & Eustathii: non pauca enim ex libris Mosis depromta in Ho-
 mero deprehendas, quod suo loco demonstravimus. Animam ponere & fumere pro

idem ac Mo-
 sis.
 Virg. Georg.
 4. & 1.
 Apollon. Arg.
 libr. 2.
 Diod. libr. 4.
 Nonn. Dion.
 libr. 13.
 Pind. Pyth.
 Od. 9.
 Schol. Apol-
 lon. Arg. libr. 2.
 Hesiod. Theog.
 Pind. Pyth.
 Od. 9.
 Virg. 4. Georg.
 Apollon. Arg.
 libr. 2.
 Act. 7. 22.
 Clem. Str. 1. 1.
 German. cap. 1.
 Aquar.
 Nonn. Dion.
 libr. 5.
 Diod. libr. 4.
 Deut. 34. 6.
 Max. Tyr. Diss.
 21.
 Artap. apud
 Euseb. libr. 9.
 Præp. Evang.
 Eupol. apud
 Euseb. ibid. &
 Clem. Alex.
 Strom. 1.
 Joseph. libr. 2.
 contr. Apion.
 Strab. libr. 13.
 Tatian. Orat.
 adv. Gr.
 Strab. libr. 14.
 Eustath. in
 Hom. Iliad. c.

libitu Aristeam solitum Veteres commenti sunt, vivumque sepius apparuisse, cum mortuus putaretur: Moses in Nili profluentem demissus, & morti devotus, vivus exiit; idem, cum à Pharaone ad mortem quæreretur, *fugiens de conspectu ejus, moratus est in terra Madian*; cum mora deinde in monte facta periisse crederetur, salvus illac fusque descendit. Corpus denique Aristeæ, in fullonica defuncti, neutiquam quærentibus apparuit, uti neque illud Mosis, postquam in monte obiit.

Exod. 2. 15.

Musæum idem ac Mosis.

Nansen, libr. 3.

de bono, apud

Euseb. Præp.

Evang. libr. 8.

Justin. Paten.

Euseb. Præp.

libr. 11. cap. 11.

Athen. libr. 13.

Euthym. Zig.

Saracen.

Cedren. Chr.

Scalig. Not.

in Fragm.

Herod. libr. 1.

cap. 131. & libr.

1. cap. 8.

Seld. De Dis

Syr. Synt. 1.

cap. 4.

Clem. Alex.

Strom. 1.

Laërt. Proem.

Clem. Alex.

Strom. 1.

Strab. libr. 16.

Herodot. libr. 7.

cap. 6. & libr.

2. cap. 96.

Suid. in Me-

mor.

Clem. Alex.

Strom. 1.

Euseb. Chron.

libr. 1.

Turn. Adv. libr.

28. cap. 46.

Serv. in Virg.

Æn. 6.

Artap. apud

Euseb. Præp.

Evang. libr. 9.

Orpheus

idem ac Mo-

ses.

Clem. Alex.

Strom. 1.

Euseb. Chron.

Eustath. in

Hom. Iliad. c.

Herod. libr. 1.

Eustath. in

Hom. Iliad. c.

XVIII. In Musæo Mosaicum inesse quippiam, vel nomen ipsum nos admonet: nam Numenius Pythagoreus mentionem Mosis faciens, non aliter eum quam Musæum appellat, Lunæ filium fuisse auctores sunt Pseudo-orpheus apud Justinum & Eusebium, & Hermesianax apud Athenæum; idcirco, opinor, quod è Madianitide prodit Mosés ad Ebræos servitio liberandos. Atqui circumstantes Madianitidem gentes, & Madianitarum non pauci, Lunæ cultui erant dediti. Cubar eam appellabant, seu potius Cabar, hoc est *Magnam*, ut exponunt Euthymius, & Cedrenus; ab Ebræo *כבב*. Appellabant & Alilat, quod interpretatur Scaliger, *Noctilucam*: Ebræi dixerunt Lilith: apud Herodotum est *ἀλίττα* & *ἀλιλάτ*; cujus religionis vestigia hodie etiam retinere Muhammedanos recte à Seldeno observatum est. Sed de eo nos alibi. Propter diuturnam etiam illam Mosis in Arabia mansionem, Liber, quem Mosém esse constat, in Arabia educatus esse dictus est à Poëtis. Musæo tribuitur Musices studium ac Lyricæ poëseos: calluisse Mosém scribit Clemens Alexandrinus *ἰοδυντικῶς τε, καὶ ἀρμονικῶς, ἐπὶ τῆ ἰατρικῶς ἀμα καὶ μουσικῶς. Numerorum musicorum, sonorumque scientiam, medicinam præterea & musicam*: ac ejus certe hymni extant in Pentateucho. Orphei à quibusdam discipulus, à nonnullis imitator, ab aliis filius fuisse dicitur; Orpheum autem Mosém esse mox ostendam. Primus Musæus Theogoniam & sphaeram docuit, & ex uno omnia esse, in idque resoldi dixit, teste Diogene Laërtio; quo propter Philosophus, & Theologus à Servio fuisse dicitur: hæc mirifice in Mosém conveniunt, qui mundi creationem, & rerum principia explicavit, qui de Deo, uno omnium auctore ac fine, Deique colendi ritibus præclare disseruit; qui à Chaldeis denique & Ægyptiis celestium motuum doctrinis accurate instructus est, ut habet Clemens Alexandrinus. Tres futurorum præciosos vates simul commemorat Strabo, Orpheum, Musæum, & Mosém, qui tres unus, idemque sunt. Igitur *ῥησιμῶς* sub Musæi nomine Onomacritus supposuit, & Onomacritum *ῥησιμολογῶν τε, καὶ θεοδιδάκτου ῥησιμῶν τῆ μουσικῆς* oraculorum interpretem, & oraculorum Musæi ordinatorem, appellat Herodotus; & alibi quoque prædictorum quorundam Musæi meminit. Floruisse vult Suidas sub Cecrope secundo, in cujus ætatem conjunctum Clemens Alexandrinus, & Eusebius Liberum, & Perseum, & Amphionem. Hi autem expressæ sunt Mosis imagines, uti partim jam demonstratum à me est, partim mox demonstrabitur. Atqui ad ætatem primi Cecropis *τῆ θεοῦ*, quem Mosém esse dixi, referenda ista erant. Sed Græci Chronologiam ad Mythologiam suam accommodarunt. Hic à me impetrare non possum, ut Turnebi, viri sane quam docti, puerilem errorem præteream: mirari aut plerosque tam honorificam Musæi mentionem à Virgilio factam, Homeri profus nullam, ac propterea ipsi aliquam à Græcis livoris labem aspergi. Quasi vero Æneas in inferis nancisci potuerit Homerum, qui diu post Trojanum bellum natus est. Tam diversæ certe de Musæo hominum sententiæ, quas agnovit & conquestus est Servius, veritatem fabulis dissimulatam olent. Disconvenit inter fabulatores de parentibus; nam alii Orphei, quidam Antiphemi, nonnulli Lunæ, alii Eumolpi, alii Thamyra filium fuisse fingunt. Disconvenit de patria; alii quippe Eleusinium, alii Thracem, quidam Thebanum faciunt. De ætate disconvenit; alii enim Orphei coævum, alii antiquiorem, quidam recentiorem statuunt. Definam in præclaro Artapani testimonio, qui disertis affirmat verbis, eum qui ab Ebræis Mosés appellatus est, eundem à Græcis Musæum esse nominatum, eundemque Orphei præceptorem fuisse.

XIX. Ad Mosis etiam exemplar Orpheus ipse expressus est. Tempus convenit, nam ponitur Herculi æqualis, Josuæ videlicet, ministro Mosis. Coævus ponitur & Aristæi, & Musæi, & Liberi, & Liberi, quibus omnibus Mosés unus adumbratur. Adscribuntur autem hi à Clemente Alexandrino & Eusebio Cecropis secundi ævo, cum ad ætatem primi Cecropis *τῆ θεοῦ*, qui fuit Mosi *ἀρχηγόν*, verius pertineant. Quamobrem duos Orpheas finxerunt Veteres, ut legimus apud Eustathium; quorum alter alterum undecim *ῥησιμῶς* præcesserit: quod postremum inter Argonautas, quorum pars magna fuit, vixisse accepissent; alterum autem longe vetustiorum esse suaderet ratio. Quod si juxta Herodotum & Eustathium, aliosque complures, *ῥησιμῶν* statuas annorum circiter triginta, & undecim *ῥησιμῶν* annorum ab Argonautarum expeditione retro numeres, in tempora Mosaica incidet. Idem fiet si à belli Tro-